SỐ THỨ 1479 — NGÀY THỨ BA 21 FÉVRIER 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 11

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

HANOI

	Hanoi et Province	Hors de Hanoi	Etranger	Pour cycle
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$50	6$60	9$00
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

F.-H. SCHNEIDER, Fondateur
NGUYỄN-VĂN-VĨNH, Directeur gérant

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . . 0$50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

SOUSCRIVEZ A L'EMPRUNT INDOCHINOIS EN PIASTRES

VIỆN MUA QUỐC-TRÁI ĐÔNG-PHÁP TÍNH BẰNG BẠC

元銀算照債公法東買宣

Họa vần năm bài thơ

Đăng trong số báo ngày 17 Février 1922

Khuyên quốc-dân ta mua quốc trái kỳ này

I

Quốc dân nên biết dịp may này,
Cái vận làm giàu sắp tới đây.
Công-thái nay mai nhà nước mở,
Rủ nhau mua phiếu lợi liền tay.

II

Muốn cho ích nước lợi nhà ta,
Trông cậy sau này có hóa-xa.
Việc lớn mới gây cần xuất vốn,
Giống cây có bón mới ra hoa.

III

Nam Bắc vì đâu hóa cách xa?
Hương, Bình, Lô, Tản nước non nhà.
Muốn cho nỗi chặt dây thân-ái,
Đường sắt làm nên bó vốn ra.

IV

Dịp tốt ngày nay một chẳng hai,
Đã nên trọn nghĩa lại thêm lời.
Phiếu mua may trúng ngày hàng vạn,
Ai chí làm giàu há chịu thôi.

V

Hồng Lạc ngày nay mới nở hoa,
Cái phần kết quả tại tay ta.
Góp nhau mưu tính đường công-ích,
Mua phiếu làm nên lợi nước nhà.

HOÀNG-HIỂU-NGHĨA (Sơn-tây)

Cái vấn-đề cải-lương nông-nghiệp ở nước ta bây giờ

Thế nào là cải lương nông-nghiệp? nghĩa là đổi cái cách thức làm ruộng ngày xưa mà thay lấy cái cách-thức làm ruộng đời nay vậy. Cách-thức làm ruộng đời nay với cách thức làm ruộng ngày xưa khác nhau nhiều lắm, đại khái tóm lại có mấy điều như sau này:

1° Nông-nghiệp ngày xưa là theo cái cách-thức phác-lậu, mà nông-nghiệp đời nay là theo cái cách-thức khoa học. Những nhà làm ruộng ngày xưa giữ cái khuôn sáo đi truyền từ đời thượng cổ, phàm những cái trí thức nhu-yếu của nhà nông như lựa giống thế nào là tinh, bón phân thế nào là đúng, khi hậu thế nào là hợp, thổ nghi thế nào là ưa, sương nắng làm sao mà phòng, hoàng-trùng làm sao mà trị, u-u minh-minh, không hiểu tí gì cả; cho nên chẳng những không làm hết được địa-lợi mà thường thường địa-lực vì thế mà hao tổn cũng nhiều. Những nhà làm ruộng đời nay thì không những phải trọng kinh-nghiệm mà vừa phải kiêm trọng học lý, biết lợi-dụng những cái nguyên-lý về vật-lý học và hóa-học để phát minh được mà thực hành ra việc trồng tỉa ngoài đồng, như đất nào thì phải trồng thứ cây nào, cây nào thì nên bón thứ phân nào, trồng làm sao cho thêm tốt, đất làm sao cho thêm màu, làm sao khỏi sương nắng hư, làm sao khỏi hoàng-trùng hại, đều theo cái phương-pháp khoa học mà mỗi ngày mỗi suy nghiệm được nhiều điều mới lạ thêm ra; khoa học càng tiến bộ thì nông nghiệp cũng càng tiến bộ theo, không phải như nông-nghiệp đời xưa, thủ cựu an thường, không thấy bao giờ khác bao giờ cả.

2 Nông nghiệp ngày xưa là thuộc về chế-độ lao lực, mà nông nghiệp đời nay là thuộc về chế-độ tư-bản. Ngày xưa cơ khí chưa phát-minh, nhà nông tư-bản có chứng, tay bùn chân lấm, vất vả quanh năm, một mình lao-lực không đủ thì cả nhà phải ra sức cùng làm, lấy nước mắt bồ hôi mà đổi lấy sợi tơ bông lúa. Những nhà làm ruộng đời nay, cày có máy cày, cắt có máy cắt, đập có máy đập xay có máy xay, nuôi súc-vật thì trường-sở làm thật tinh tươm, chứa thóc lúa thì kho tàng cất thật rộng rãi, cái tư-bản kinh-doanh nông-nghiệp so với đời trước hơn gấp mười gấp trăm, mà những ruộng đất hoang nhàn mới có thể khai khẩn một lúc được hàng ngàn hàng muôn mẫu trở lên, tư-bản càng nhiều thì thu hoạch lại được càng nhiều, không phải như nông-nghiệp đời xưa, chỉ lấy cái sức lao động của một nhà làm được chừng nao thì làm, dù có muốn mở mang to tát cũng không thể sao được.

3° Nông nghiệp ngày xưa là cái kế tự-cấp, mà nông-nghiệp đời nay là cái kế doanh-nghiệp. Những nhà làm ruộng ngày xưa, làm lúa lấy mà ăn, dệt vải lấy mà mặc, làm nhà lấy mà ở, nhất thiết những vật-phẩm nhật dụng đều tự chân tay mình làm ra, ít có cái phải mua ở nơi khác, mà nông-sản thu hoạch được phần nhiều cũng để trong nhà 'nhu dụng, không bán đi nơi khác bao nhiêu. Cái mục-đích làm ruộng là chỉ cốt mưu cho sự ỷ thực trong một nhà được sung sướng phủ phê, không phải cốt mưu để giao dịch với ngoài mà thôi lợi, cho nên vật giá cao hạ, thị-trường rộng hẹp it có khi ảnh hưởng đến nhà nông. Đời nay là đời giao thông, hàng hóa xứ nọ vận-tải đến xứ kia, bốn biển như liền đường, năm châu như một chợ; những nhà làm ruộng không cần phải chú ý đến cái sự nhu-dụng trong một nhà mà cốt tính làm sao cho thu được hậu-lợi, cho nên phàm những vật trồng tỉa, tất phải xem cái tình-thái ruộng đất, xét cái tình-hình thị-trường, thứ nào trồng ở đất mình có lợi hơn, thứ nào bán ra thị-trường được giá hơn, lựa giống mà trồng, tìm mọi mà bán, không phải như nông-nghiệp đời xưa, không tính đến cái đường nông sản tiêu-thụ thế nào, chỉ thứ nào thường ăn dùng đến thì trồng mà thứ nào không ăn dùng đến thì bỏ.

Nước ta cũng là một nước tiên-tiến về nghề nông, mà nghề nông của mình mấy nghìn năm nay không thấy thay đổi chút nào cả, ngồi nhìn cho nông-nghiệp người ta mỗi ngày mỗi tiến-bộ mà mình cứ dành chịu kém thua. Và một nước ruộng đất còn rộng, nhân công còn rẻ như nước mình, thật có đủ cái năng-lực cung-cấp nông-sản cho thị-trường thế giới được; chỉ vì không biết cải lương, vẫn giữ cái cách thức phác lậu mà không theo cái cách thức khoa-học, nên mùa-màng không mấy khi khỏi thất-bại, có làm mà thường chẳng có ăn; vẫn là cái kế tự-cấp mà không phải là cái kế doanh-nghiệp, thuộc về cái chế-độ tư-bản có ít mà thuộc về cái chế-độ lao-lực thì nhiều, nên ruộng hoang còn quá nửa mà không đủ sức mở-mang, những nông-sản trong nước thâu-xuất ngoại-dương trừ một thứ gạo ngoại-gia không được mấy thứ thật bản được nhiều, mà nông-sản của mình, đối với ngoài mậu-dịch thường không được hợp với thị-tình, khó bán và thường phải chịu bán giá rẻ; trình-độ sinh-hoạt của nông-dân mình càng ngày càng thấp kém; sinh kế trong xã-hội chưa biết đến ngày nào mong được có cơ phát đạt lên. Cái vấn-đề cải-lương nông-nghiệp ở nước ta bây giờ thật không thể hoãn được nữa. Xin những người có chí về nông-nghiệp trong nước ta cố lên.

N. T. C.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 16 Février 1922

Tòa thẩm-phán liệt-quốc

Tòa thẩm phán liệt-quốc đã làm lễ thiết-tòa.

Paris ngày 19 Février 1922

Cuộc đấu-xảo Marseille

M. Bonhomme, chức cai-trị ở Đông-pháp sung chức tại bộ Ủy-viên tại cuộc Đấu xảo Marseille.

Quan Thống-chế Joffre tại Nhật-bản

Tin Kobé. — Quan Thống-chế Joffre đã đi thăm Kobé. Ngài đã đi Simonoseki. Ngài đã xuống tàu sang Cao-ly.

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Février 1922

Cuộc công-thái Đông-pháp

Số báo *Courrier Colonial* ngày 17 Février có nói: Đông-pháp có nhiều tài-sản thiên-nhiên vô số nhân-công, nhưng tư-bản thì không sẵn. Giá thứ thượng-quốc cố gắng mà giúp đỡ cho thì hay lắm. Cuộc công-thái Đông-pháp lần này cũng chẳng được bao nhiêu tiền, nhưng cũng là một dịp luyện tập cho dân sự bản-xứ về đường tài-chính. Cuộc công-thái này thực là một dịp trừ cái thói cho vay nặng lãi. Sau này đặt ra một cái ngân-thị ở Đông-pháp thì ở đấy sẽ có thể đổi những công cuộc khác mà không phải vay tiền của thượng-quốc. Nhờ có cuộc công-thái này nhân dân bản-xứ sẽ tập mà lưu tâm vào những việc công ích công lợi, chứ không lãnh đạm như ngày xưa nữa. Cuộc công-thái này mà được thành-hiệu, thì đáng như lời Lord Northcliffe bình phẩm về việc Đông-pháp. Trong số báo *Annales Coloniales* ngày 17, Février, M. Charles Debierre, nguyên lão nghị viên quận Nord có viết bài «hen ngợi cuộc công-thái này mà sẽ phát hành ở Đông-pháp, mà năm 1921, quan Toàn-quyền Long đã trần thuyết cái chương-trình tại bước Pháp. Trong bài ấy có khen cái thế lệ cuộc công-thái ấy, và khen việc định rằng tiền về cuộc công-thái này dùng làm một công việc riêng, rồi có định như thế thì mới khuyến-khích cho người bản xứ đem lòng khẳng-khái mà tán-trợ cho việc làm nối đường hỏa xa Vinh — Đông-hà chóng thành công. Sau này lại lập ra thị trường để buôn bán trái-phiếu, thì là khởi điểm việc lập ra ngân-thị ở Đông-pháp vậy. Tại thị-trường trước nhất có những trái-đơn về cuộc công thái này, tức là những trái đơn của chánh phủ, sau đến những trái đơn khác cũng có thể đem đến mà buôn bán được. Đông-pháp hiện đã đủ thế lực mà tự trù liệu lấy mọi việc, miễn là phải tìm lấy một phép ma mọi những tiền xưa nay họ vẫn giấu diếm một nơi lén mà thôi. Cái phép mà ủy nhiệm ấy quan Toàn-quyền Long đã tìm thấy, cuộc thí nghiệm của ngài về đăng chánh sự và về đảng xã-hội sẽ được thập phần viên mãn.

Lord Northcliffe ở Pháp

Sáng hôm thứ bảy Lord Northcliffe tới Marseille. Các quan chức ở Marseille có tiếp đãi ông Lord Northcliffe có đưa cho viên chánh phòng Thương-mại đọc bản diễn văn của ông soạn bằng chữ Pháp. Trong bản Pháp-văn ấy, ông có nói: Ông đã du-lịch hết các nước thuộc về văn-minh Á-đông, mà lòng ông thực ngợi khen riêng xứ Đông-pháp. Ông có nói: Hỡi người Pháp, tôi xin kính phục các ngài. Ông lại nói: Nay muốn chiếm một điều mi lắm, chớ cứ nên đứng trước mà nhìn, vì cái điều lắm ấy quan hệ cho nền văn-minh của Á-đông. Các vấn-đề chia rẽ hai nước Anh và Pháp bấy rầy, nay cần phải thanh-toán cho xong, và ở Âu-châu nay cần phải tổ-chức lại, làm sao cho các nước cùng phải quây quần ở chung quanh hai nước Đồng-minh Pháp Anh mới được. Trong các công-cuộc ấy cũng có thể cho nước Đức dự phần vào.

Sau Lord Northcliff đi Nice.

Việc ở Giáo-đô

Cái tin đồn rằng Giáo-chủ Gasparri sẽ từ chức thượng-thư ở Giáo-đô nay đã công bố là một tin không đích xác Các quan đại sứ ở Giáo-đô đã trình Giáo-hoàng các ấy-nhiệm trạng của bản chánh-phủ. Quan đại-sứ Tây-ban-nha có đọc lời chúc mừng đức Giáo-hoàng bằng tiếng Pháp. Đức Giáo-hoàng sẽ tiếp riêng từng quan đại-sứ.

Việc nước Hy-lạp

Tin Athènes. — Chánh-phủ Hy-lạp có bắt một chiếc tàu Pháp chở than, vì chánh-phủ ấy cho là tàu buôn lậu đồ dùng trong việc tranh chiến. Quan đại-sứ Pháp bèn phản đối việc ấy. Ngài nói rằng than ấy cốt chở đến Cilicie. Chánh-phủ Hy-lạp ưng giả lại chiếc tàu, còn than thì giữ lại không giả. Quan đại-sứ Pháp nhất định đòi cả than. Bèn thứ hai nay thì chánh-phủ Hy-lạp sẽ phúc lại việc ấy.

Thụy-điển đối với ông Molière

Tại thành Steckolm và thành Gothembourg có làm lễ kỷ niệm ông Molière. Các báo chương có đăng nhiều bài về ông Molière. Ngày 15 Janvier hai nhà hát lớn có diễn những bản kịch của ông Molière. Các quan chức đến xem rất đông.

Thế nào là danh phận?

Cái danh-phận ở chốn hương-thôn ta.

— Thế nào là «*Danh phận*»?

— Cứ lấy ý rộng đem chiết nghĩa ra mà nói, thì:

Danh lấy là «*Danh-dự*».

Phận lấy là «*Phận sự*».

Phàm làm người, bề gì được trọn «*Danh dự*», trọn «*Phận sự*» lấy tức là người có «*Danh phận*» ở đời.

Người nước ta, đối với hai chữ «*Danh phận*» thật không một ai là người không có cái lòng hâm-mộ sùng hải, cũng chẳng khác gì người Pháp hâm mộ sùng hải chữ «*Danh dự*» và «*Phận sự*» kia; nhưng chỉ tiếc vì người Pháp thì theo một nghĩa rất cao thường, rất thiêng liêng mà hâm mộ sùng hải chữ «*Danh dự*» và chữ «*Phận sự*» của người ta, còn người mình thì lại theo một nghĩa rất thiển-cận, rất đốn-hèn mà hâm-mộ sùng hải chữ «*Danh phận*» của mình.

Ấy bởi vậy nên người Pháp đã vì chữ Danh-dự và Phận-sự mà thành nên hay vô cùng, còn người mình thì lại vì chữ «*Danh phận*» mà thành ra dở hoẻ! Nhất là ở chốn hương-thôn.

Ở chốn hương-thôn, người ta thật là qui danh phận, chuộng danh-phận, ham danh-phận, muốn danh phận quá lắm; cho nên bất luận ai nấy, chỉ trừ ra những kẻ quê, mù, cám, dốt mà đã đành chịu hẳn-một vệt yên phận mình biết phận mình thế thôi, không kể, còn phàm hễ đã thấy nhòn lên, hễ đã biết nhìn sau nhìn trước đôi chút, là phải lăm-le nhăng muốn chiếm ngay lấy đôi chút «*danh-phận*» rồi. — Vì phỏng cái lòng qui danh-phận, chuộng danh-phận, ham danh-phận, muốn danh-phận ấy của mình cũng được cùng một cái tôn-chỉ như người Pháp đối với chữ Danh-dự và Phận-sự thì còn gì hay bằng tốt bằng? Nhưng — than ôi! — cái tôn-chỉ của người Pháp sống vì «*Danh-dự và Phận-sự*» cao bao nhiêu, hay bao nhiêu, thì cái tôn-chỉ sống vì «*Danh-phận*» của người mình thấp bấy nhiêu, hèn bấy nhiêu đấy. Bởi vậy cho nên hai chữ «*Danh-phận*» ở chốn thôn quê — (mà có ở ở khắp mọi nơi trong nước ta cũng cũng thế) — theo như cái ý-tưởng của người mình, theo như cái tập-tục của người mình, thì quả nó đã làm cho người mình vì nó mà nên hư-hỏng, nên tồi, tàn, nên đốn mạt, nên ri ngốc quá quá lắm.

Ta thử đoái mắt nhìn hai chữ «*Danh-phận*» ở chốn thôn quê ta mà xem.

— Cái danh-phận ở chốn thôn quê ta là thế nào, nào?

— Người thôn quê ta thì nghĩa thế nào mà bảo là «*danh-phận*», nào?

Thưa rằng:

— «*Danh*» của mình quyết không phải là những đức-tính tốt mà người Pháp thường bảo là «*danh-dự*».

«*Phận*» của mình quyết không phải là những sự-nghiệp hay mà người Pháp thường bảo là «*phận-sự*».

Chữ «*Danh phận*» đối với người thôn-quê ta — (hay là tất cả người nước ta cũng chẳng khác nhau là mấy!) — thật có một cái nghĩa rất thiển-cận thấp hèn quá. Là nghĩa thế này:

«*Danh*»: trừ những khoản ông Cống ông Nghè về thời xưa, ông Hàn ông Bát về thời nay, thì ở chốn hương-thôn ta, cái *danh* giá có bao; chẳng qua ông Hương ông Khuất ấy là danh, cụ Xã cụ Trùm ấy là danh, ông Nhiêu ông xám ấy là danh, cụ Bò cụ Tuần ấy là danh, vân vân.

«*Phận*»: cứ thích nghĩa đen của mình dùng thì «*phận*» tức là «*phần*» vậy: miếng thịt nắm xôi là phận, đâu gà mà lợn là phận, góc chiếu quan viên là phận, một miếng giữa làng là phận, vân vân.

Ấy đấy! chữ *danh* của người mình là thế đấy! chữ *phận* của người mình là thế đấy! Người mình vốn sẵn có cái tính tự danh-phận, mà danh-phận, mà cái danh với phận của người mình chỉ bất ngoại như thế với như thế, thì trách sao mà nó chẳng làm cho mình nên đời với nên tồi?

Người học-giả vì chữ danh-phận ở chốn hương-thôn mà thành ra tư tưởng phải bó buộc, kiến thức hóa hẹp hòi; người cái chiếu tỉ-vật bồi-tê trong làng thì nhiều khi dẫn có đạo lắng là người học-giả thực, vô tâm hồn; cái lối tre cũng điểm trong làng nó đã rào chắn bưng bít cả con mắt người tu-mi nam-tử, cời lấy đâu mà nảy ra được những bậc bác-học kỳ-tài, để bồi bổ cho quốc-dân xã-hội?

Sự giàu-sang có khi ở đâu đem lại như trong giấc hoàng-lương. Nhưng muốn mong được giàu sang như thế, trong tay phải có vé quốc-tế, mỗi vé 50 đồng mà rủi số trúng nay mai được ngay một vạn bạc hẳn-hoi.

Do Vũ Bội Hoàng Cục Bộ Petrus Ký (6/74) Tăng Thành Chữ Bảo chủ. Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Người thương-gia vì chút danh phận trong làng mà thành ra dầu có buôn ngược bán xuôi, buôn Tân bán Sở, nhưng cũng chỉ lấm le những muốn về xi một góc chiếu nằm-phần ở nơi việc làng việc tre, trong lòng thị không tác mão quên được cái danh-giá là ông Bảm với ông Nhiêu, toan những mua chuộc lấy cái danh giá ấy để thỏa lấn cái tiếng là ông Lái ông Hàng của nghề mình đi vậy ! Như thế thì còn đời kiếp nào khuếch-trương được cái nghề thương-mại của mình bấy nay, vẫn thua sút kém người như một trời với một vực, để một mai mình cũng thích cảnh chen vai với người ở trên trường thương-chiến, mà bảo thủ lấy lợi quyền và làm giàu cho đồng bào cho nhà nước nữa ?

Cho đến người nông giả, công giả, cũng chỉ vì hòng chút danh-phận chốn hương-thôn, mà thành thử nông chẳng ra nông, công chẳng ra công : cái nghĩa-vụ, vì ham danh phận mà chẳng ai buồn đoái tưởng ; cái nghề-nghiệp, vì ham danh-phận mà chẳng ai chịu mở mang. Bao nhiêu cái tinh khéo khôn ngoan, lẽ ra có thể làm cho nông giới phát đạt, công giới chấn hưng lên được, mà toại thành phải vo tròn tròi chặt cả vào chỗ danh với phận trong làng !

Ôi ! Cay-độc thay là chữ danh-phận của người mình ! Ác nghiệt thay chữ danh phận của người mình !

Chữ danh-phận đối với người mình, không phải nó chỉ làm hại có thế mà thôi đâu, nó lại còn làm tai ác đủ đường nữa :

Ở chốn hương-thôn, ngày chưa có sự cải lương thì ông tiên, ông thọ, ông lý, ông hương v. v. là người có danh có phận ; từ ngày có sự cải lương thì lại thêm được ông chánh-hội-đồng, ông phó hội-đồng, ông thư-ký hội-đồng v. v. là người có danh có phận (Nhất là các ông thư-ký thì nghe chừng độ này đương đắt mùa lắm.) Vẫn hay rằng những người chức sự này, nguyên vì toàn là những người phải chịu trách-nhiệm vào việc dân làng, cho nên nhà-nước cần phải trọng dụng ; nhưng người mình nào có biết thế cho đâu : cái « *trách-nhiệm* » Nhà-nước ủy-thác cho kia, người mình nghĩ để thì ít, mà cái « *danh-phận* » ở chốn gốc làng xó xóm này, người mình nghĩ đến lại nhiều. Bởi vậy cho nên, hễ danh-phận càng có nhiều ngỗ nhiều đường thì cái cảnh « *Bần gia-tất mua danh-phận* » càng ngày người ta lại càng thi hành một cách rất gớm-ghê kịch liệt, mà tóm lại thì chính cái chữ « *danh-phận* » mà mình vẫn hăm-mộ vùng bắt đó, mình thù-nghĩa nào có ra gì !

Ta đã từng thấy ở chốn hương-thôn ta, có kẻ thất cơ lỡ vận về danh với phận, siêng liềng nheo nhóc về danh với phận, chạy ngược chạy xuôi về danh với phận ; rồi thì thù oán nhau vì danh phận, đâm ghét nhau vì danh phận ! Dĩ chí phong tục trong làng càng ngày càng nát bét, việc cải-lương trong làng càng ngày càng rối beng, đường kinh-tế trong làng càng ngày càng khốn quẫn, việc học hành trong làng càng ngày càng tại mờ vân vân, cũng đều bởi người trong đàn hiểu chữ « danh phận » không phải đường, cứ cái « danh phận » không phải lối mà thành ra đến nông-nỗi như thế, như thế đấy thôi. Điều đó quả đã có vô số lá tang chứng lấy dành, lựa còn phải kể ra đây làm chi nữa.

Ôi ! Danh-phận ! Danh-phận là chữ rất quí rất hay, nhưng chỉ vì người mình hiểu nhầm dùng bậy mà thành ra đến nỗi hư đời độc-địa đến như thế. Thật là thuộng lắm cũng có hai chữ thiêng liêng mà-nhiệm kia.

Bảnh rằng :

Đã sinh đứng ở trên trời đất,
Phải có danh gì với núi sông

Người ta sinh ra, trời đã phú cho là một loài linh ư vạn vật, làm chủ-đông ở trên trái đất bầu trời này, thì thật không một ai là người không cần phải có « *danh* », không một ai là người không cần phải « *phận* » Danh phận ấy tức là cái biểu-hiện sự sống của mình, là cái mục đích sự sống của mình. Mình cần phải yêu lấy nó, quí lấy nó, chuộng lấy nó, giữ lấy nó và tất phải có nó luôn. Huống hồ « *sống ở làng, sang ở nước* » thì cái *danh* với cái *phận* mình đối với *làng* mình *nước* mình, lại càng nên quí giá vô kể nữa.

Nhưng *danh* đây ta muốn nói là « *danh-dự* », *phận* đây ta muốn nói là « *phận-sự* ». *Danh-phận* tức là gồm cả « *Danh-dự và Phận-sự — Honneur et Devoir* » mà người Pháp vẫn lấy làm cái tôn-chỉ của sự sống như ta đã nói trên kia, chứ không phải là chữ *Danh bèn Phận* mạt mà người mình vẫn quen dùng bấy lâu nay đâu đấy. Vậy, Đồng-bào ! Đồng-bào ! Mau mau nên tỉnh ngộ lại mà nhận kỹ chữ « *Danh-phận* » của mình, để mà giữ cho tròn lấy « *Danh-dự* » giữ cho tròn lấy « *Phận-sự* », ấy à là có « *danh phận* » với làng ta, nước ta, và là ta có cái « *danh-phận* » hơn người đấy. Chứ có sao lại cứ đeo nhau mà chết một vẻ cái danh-phận hèn xấng ?!

Đông-Lĩnh DƯƠNG-PHƯỢNG-DỤC

TÒA BỐC LÝ HANOI

PHÒNG THUỐC CHÍCH NGAY

Hiến-thị

Quan Đốc-lý thành-phố Hanoi có lời bá cáo cho những hạng người phải đóng thuế biết rằng : những thuế Môn-bài thuộc về sổ-phụ quí tiết thứ tư (4e timestre) của người Âu tây, người Á-đông ngoại-quốc và người An nam trong thành phố Hanoi năm 1921 thì quan Thông-sứ ngài đã duyệt-y ngày 11 février 1922 và những thuế ấy sẽ phải nộp tiền ở sở kho bạc.

Ai muốn kêu ca điều gì thì phải làm đơn vào giấy tiêu chỉ, và phải đính theo cả phiếu nộp tiền, như hạn đã định ở điều thứ 173 và 174 chỉ-dụ nói về các ngạch thuế Thuộc-địa ngày 30 Décembre 1912.

Hễ quá hạn đã kể trên này thì không nhận đơn khiếu nại ấy nữa.

Hanoi, ngày 18 Février 1922
ký tên : MOURROUX.

Sơn Bắc-kỳ ở Nhật-bản

Từ xưa đến nay, sơn Bắc-kỳ người Nhật vẫn thường coi là kém sơn Nhật. Có lẽ ấy là bởi sơn Bắc-kỳ đem bán ở Nhật xưa nay toàn là thứ sơn nhì, hay là thứ sơn trộn người Khách chế bằng thứ sơn nhì của họ mua ở Bắc-kỳ mà họ đóng từng sải từng chum gửi đến bán ở Hương-cảng, rồi ở đấy lại đem đến bán ở Nhật-bản chăng.

Mấy năm trước, có một việc bất kỳ xảy ra, khiến cho người Nhật không tin lắm như thế nữa.

Số là trong 1920 có người ở thành Osaka đặt một người Nhật làm thợ-sơn ở Hà-nội mua 4.000 khlos sơn nhất. Khi sơn ấy gửi tới nơi, thì người đặt hàng lại không có tiền trả, người thợ sơn phải về Nhật bán lấy, thì thu được lời rất nhiều.

Mấy bữa đầu, người ấy đem bán cũng hơi khó, vì sơn Bắc-kỳ người Nhật in trí là sơn xấu. Nhưng người thợ sơn dùng sơn Bắc kỳ đã nhiều, biết rằng sơn Bắc-kỳ chẳng kém gì sơn Nhật, bèn đem sơn thử ngay trước mặt những người đến mua thì ra những đồ sơn bằng sơn nhất Bắc kỳ cũng đẹp cũng bóng chẳng kém chi các đồ sơn bằng sơn Nhật bản.

Từ đấy người Nhật-bản mới biết rằng trước kia mình hiểu lầm, cho nên bọn sơn ấy người thợ sơn bán được nhiều lắm.

Trước kia người Nhật vẫn định đến Bắc-kỳ để giồng cây sơn, vì sơn Bắc-kỳ người An nam bán cao giá quá, nên họ định tự giồng lấy sơn để đem về bán ở Nhật-bản, nhưng từ đấy đến nay họ chưa thực hành việc ấy. Nay người Nhật biết rằng sơn Bắc-kỳ tốt, nên lại có mấy người Nhật muốn đến Bắc-kỳ mở đồn điền trồng sơn.

Người Nhật thường pha dầu sở vào sơn mà dùng, thứ dầu ấy ở Bắc kỳ ta cũng sẵn có. Nếu sau này họ đến xứ ta trồng sơn, chắc rằng họ cũng trồng cả cây sở nữa.

L.

NHÀN ĐÀM

Con mắt quan sát của người Tây

Một quý quan mới ở Tây sang, đang dùng ngôn cảnh ở bờ sông, thấy hai vợ chồng người xe than: vợ kéo chồng đẩy, chồng xúc than vào thùng, vợ đội xuống tàu. Khi quay về, chồng ngồi lên xe, phì phèo điếu thuốc, nghênh ngang câu chuyện, vợ thì thay bò ngựa giang tay ôm càng, nghiêng mình xoạc chân kéo, mà nét mặt vẫn tươi như hoa không có dáng buồn rầu. Đúng trong bốn giờ đồng hồ, đề mất quan sát, được 6 chuyến xe mà chuyến nào cũng như thế. quý-quan khen rằng : « Chưa thấy dân bà nước nào chịu khó hay làm như là đàn bà Nam-Việt ! »

Một lúc khen đó, chẳng về vang cho nữ-giới nước nhà ru ! Thế những bà, những cô, ngày thì phấn son, tối thì xe nguya, cỗ bạc, nghĩ sao !

Tử-Sơn.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 21 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 88.

Phái viên Bắc-kỳ tại Trung-kỳ. — Quan chánh phái bộ Bắc-kỳ đi quan-sát đường Vinh Đông-hà có điện về phủ Toàn-quyền như sau này :

« Chúng tôi rất lấy làm hoan hỉ về sự quan sát này, đến ngày thứ ba chúng tôi lại trở về Bắc-kỳ. »

Lễ phát thệ trọng thể. — Sáng hôm nay, hồi 8 giờ, tòa Thượng-thẩm họp để quan phó Chưởng-lý Bourayne làm lễ phát thệ nhận chức quyền Chưởng-lý thay quan cố Chưởng-lý Vacher. Quan chánh nhất Delprat ngồi chủ tọa, bên hữu có quan cố vấn Adamolle Nizet, Motois de Narbonne, bên tả có quan cố vấn Prieau, Briffaut, Guiselin, bên ghế Chưởng-lý thì có quan quyền phó Chưởng-lý Abor, Collet và bên ghế lục sự thì có các viên lục sự về ngạch Thượng-thẩm.

Quan Tổng-trưởng Habert, các quan Tòa về ngạch Sơ thẩm, các viên tòng sự và các luật-sư đều đến dự lễ cả.

Khi các quan yên vị rồi, tòa cử quan nguyên-phó Chưởng-lý Collet cùng hai quan cố vấn Guiselin, Motois de Narbonne vào mời quan quyền Chưởng lý Bouray ne ra làm lễ phát thệ. Đoạn rồi tòa mới ngài lên nhận chức xong thì giải tán.

Lúc làm lễ tòa xem ra có vẻ uy nghi trọng thể.

Học chính tạp chí. — Bản báo được tin rằng nay mai sở Học-chính Đông-pháp sẽ bắt đầu xuất bản một tạp-chí riêng cho cả ba bực học trong nước (Bulletin de l'Instruction publique) là bực cao đẳng, bực trung đẳng và sơ đẳng.

Tạp-chí ấy sẽ soạn bằng Pháp văn và chia làm ba phần là một phần công văn, một phần về lý luận và một phần về học khóa.

Trường Kỹ-nghệ thực-hành. — Hội-đồng quản-trị và cải lương trường Kỹ nghệ Hanoi, chiều theo điều 56 trong bộ Luật học thì có những viên này :

MM. Delamarre quan Công-sứ Hà đông, đại biểu quan Thống-sứ làm chánh hội-đồng ; Salomon, kiến chúc kỹ sư ; Perroud, nhà kim hoàn ở Hanoi ; Barry, họa công ở Hanoi ; quan đốc trường Kỹ-nghệ ; Chế-quang-Ân, tổng-đốc hưu trí ở Hanoi, làm hội-viên.

Hỉ tín. — Quan cai-trị Marty phủ Toàn quyền, nguyên bản quán chủ-nhiệm, vừa tiếp được điện tín rằng quí phu-nhân ở bên Pháp mới sinh được một cậu con trai đặt tên là Roger. Bản quán có lời mừng ngài và quí phu-nhân.

Những người phát lưu sang Guyane. — M. Phan-v-Mỹ là nguyên đội khán-hộ ở Pháp về sau được bổ khán-hộ hạng tư ngạch Y-tế Bắc-kỳ và tùy thuộc quan chánh sở Kinh-tế kiêm chánh Đông-pháp thương-chuyến cục bộ dụng trông nom việc thuốc trong tàu *Indochine* chở những tội nhân phải đày tại Guyane.

Ái tín. — Bản-quán được tin buồn rằng bà cụ Nhạc-mẫu ông cả Hoàng-thúc-Hội và ông ký Nguyễn-hoàng-Thuy ở phố hàng Bồ số nhà 23 đã tạ thế ngày hôm qua. Năm nay cụ hưởng-thọ 80 tuổi. Đến thứ tư này là ngày 26 tháng giêng ta, tức là ngày 22 Février này, đúng 8 giờ sáng thì cất đám an-táng tại cánh đồng làng Mọc Quan-nhân.

Bản-quán có lời chia buồn với qui-quyến.

Cuộc đấu xảo Marseille. — Trưa hôm nay đại-biểu các nhà công-thương đi đấu-xảo Marseille phần nhiều đã xuôi Haiphong để xuống tàu *Azay-le Rideau* sang Pháp. Tàu ấy đến ngày 24 Février này tới Haiphong.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Sở Chiếu-bóng Service cinématographique) ở phủ Toàn-quyền cần một người vận tháy xe 6-16 thực giỏi. Xe máy hiệu « Peugeot » 24/30.

Ai có bằng tài đến mà xin. Lương sẽ định theo công-việc làm.

3210

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Tăng tiền nhà cho thuê. — Tên Phéot tức Sieng-Seng Guime là người Khách có một cái nhà ở phố hàng Cót cho M. Mahomed là lục-sự tòa-án Sơ thẩm Hanoi thuê đã lâu. Sau nhân dịp người muốn thuê nhà thì nhiều mà nhà cho thuê thì hiếm, y bèn tăng giá tiền nhà lên một cách rất vô lý.

Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Phéot 950 quan.

Tên Khách ấy tưởng rằng bị phạt nặng xin chống án. Tòa Thượng-thẩm xét xong y án phạt tên ấy để làm gương cho những người có nhà hay bắt chẹt người ở thuê.

Việc ăn cắp hàng hóa của hiệu Poinsard et Veyret. — Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Phạm-hữu-Uy làm thư-ký cho hiệu Poinsard et Veyret 2 năm tù và 25 quan về tội ăn cắp hàng hóa của hiệu ấy và bắt phải bồi 18000 quan cho chủ mất cắp và phạt tên Trương-đức Hữu là chủ sâm ở phố Cửa-thành 8 tháng tù về tội thông-đồng mua đồ bàng ăn cắp và bắt phải chia tay với tên Uy bồi 100 quan cho hiệu ấy.

Việc này bản-quán đã đăng nhiều lần trên báo chương rồi.

Tòa Thượng-thẩm xét xong y án phạt tên Phạm-hữu-Uy và tha tội cho tên Trương-đức-Hữu vì xét không đủ chứng cớ.

Đã phát biệt xứ lại còn trốn về. — Tên Nguyễn-văn-Ngọ tức Trần-văn-Lược, tức Họ, tức Hưng tức Nuôi đã phải tòa án Trùng-trị Hanoi phạt 2 tháng tù và 2 năm biệt xứ. Khi tên ấy ở hết hạn tù đã giải về Nam định đã về quê quán mà làm ăn. Được ít lâu lại bắt được tên ấy lảng vảng ở Hanoi, nên tòa Trùng-trị lại làm án phạt tên ấy một năm tù về tội đã phải biệt xứ lại còn trốn về và hết hạn tù thì bắt phải đi biệt xứ chung thân, vì tên ấy đã can 10 lần án trước rồi. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên ấy

Còn nhiều việc nữa chiều hôm nay đang xét.

Học bổng. — Có *Lê-thị-Hưng*, học sinh trường Lạng-sơn, trong học-niên này mỗi tháng được lĩnh 4 đồng học bổng kể từ ngày 15 février 1922 trở đi.

Thuyên chuyển trong ngạch thú y. — M. Nguyễn-văn-Gấy thầy thuốc thú y thì sai hạng sáu ở Phúc-yên nay đổi đi Bắc-kạn thay M. Nguyễn-văn-Hoan, thầy thuốc thú y thì sai hạng sáu lại đổi về Phúc-yên.

M. Nguyễn-bảo-Giám, thầy thuốc thú y thì sai hạng sáu ở Sơn-tây đổi đi Hòa-bình là nơi mới đặt một chức thú y.

Rơi vòng ngọc thạch. — M. Bornavon là thầy thuốc thú y trình sở chăn rằng tối hôm qua, vợ ông đi xe tay rạp chớp bóng Pathé đến hàng cơm Métropole, có đánh rơi mất một cái vòng tay bằng ngọc thạch giá 100 đồng.

Mai người mất con. — Hoàng-văn-Đào 33 tuổi làm thợ mộc ở phố hàng Quạt số 52 trình rằng đứa cháu trai lên là Lin lên 5 tuổi, đi đâu mất từ ngày 17.

Vũ-thị-Khôi 38 tuổi, ở và nhà 17, phố Gia-ngư trình rằng con gái là thị Rin lên 12 tuổi đi Nam-định từ ngày 18 septembre năm ngoái mà không tìm thấy.

(Cùng trong một đất nước mình,
Bấy lâu cách trở nên tình hóa xa.
Đường xe hỏa Vinh — Đông-hà,
Nay mai mộ thải để mà khởi công.
Là đường kinh tế giao-thông,
Bắc Nam thân ái một lòng từ đây.
Nghĩa dân nên giúp dịp này.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Trường tổng Văn-la. — Như lời Bản-quán đã đăng hôm nọ ông Ng-đình-Phẩm là chủ xưởng gỗ Yên-mỹ Hanoi mới xin phép quan trên tự xuất của nhà lập cho hàng tổng một nhà học đường, thì hôm 12 ta vừa rồi, quan Công-sứ, quan Thiếu Hà-đông và quan huyện Thanh-trì đã về tận nơi xem xét địa thế và đã cắm hướng cho làm rồi vậy chỉ trong mấy tháng nữa thì hàng tổng có trường rộng rãi cho con trẻ học tập.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VỀ XONG MÁY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.

Bản hiệu có về được nhiều thứ tranh thấp mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán Văn hiệu
3013 *73, Phố hàng Bông, Hanoi*

N° 28

TRÀ-HOA-NỮ

La Dame aux Camélias

Truyện-giả : ALEXANDRE DUMAS FILS
Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

Chiều hôm ấy coi nàng xinh đẹp lạ lùng. Có phải rằng vì tối mà nàng trang-điểm như vậy đó chăng ? Chẳng hay nàng có yêu tôi mà nghĩ được rằng tối càng thấy nàng xinh đẹp tôi lại càng sung sướng đó chăng ? Tôi chưa dám ngờ, nhưng nếu ý nàng như thế thật thì nàng đã được vừa lòng, vì khi nàng đến đó, biết bao nhiêu người nghiêng cổ nhìn nàng, cho đến cả người con hát đứng trên sân khấu cũng phải đưa mắt nhìn xem người nào mà chỉ lộ mặt ra là đủ làm cho cả bầy nhiêu con người náo động. Vậy mà tối có thìa khóa nhà người đàn bà ấy, chỉ ba bốn giờ nữa, nàng đã lại là kỳ-vật của tôi. Thiên hạ cứ chê những kẻ khánh kiệt vì con hát, vì gái giang-hồ ; tôi thì lạ một điều vì không biết sao họ không làm lắm điều rỡ dại hơn thế nữa. Phải có sinh-hoạt như tôi trong cái cuộc đời ấy thì mới hiểu được rằng những cái vinh-hạnh còn con hằng ngày các ả thường cho họ, nó đã gần mỗi ái-tình trong gan ruột họ chặt chẽ được đến thế nào. Tôi nói ái-tình vì không còn biết dùng tiếng gì mà thay vào đấy được.

Sau *Bay-đăng* cũng vào ngồi trong phòng đó ; một người đàn-ông vào ngồi phía trong, tôi nhận được là bá-tước *Đơ G . . .* Trông thấy người ấy, trái tâm tôi bỗng nhiên phát lạnh. Hắn *Các-nương* hiểu rằng người ấy ngồi trong phòng nàng đã làm cho tôi có cái ấm-tình gì, nên nàng mỉm cười với tôi, quay lưng lại phía bá-tước ngồi mà ra dáng chú ý coi hát. Đến giờ nghỉ, nàng quay lại nói mấy câu thì tôi thấy bá-tước ra, rồi *Các-nương* vẫy gọi tôi vào. Nàng thấy tôi thì giơ tay ra cho tôi và cho tôi. Tôi cũng chào cả *Các-nương* và mụ *Bay-đăng*. Nàng bảo tôi rằng :

— Ngồi xuống đây.

— Nhưng tôi ngồi chỗ ai đây mà. Chẳng hay bá-tước *Đơ G . . .* có còn trở lại nữa chăng ?

— Có ; em bảo bán đi mua kẹo để đôi ta dược nói chuyện riêng với nhau một lát. Bà chị *Bay-bạch-noa* đây đã biết cả chuyện ta.

Mụ *Bay-đăng* nói :

— Phải đó, hai em ạ ; nhưng hai em chớ ngại, chị không nói gì đâu.

Các-nương đứng dậy, vào trong xó tối, hôn tôi vào trán mà hỏi tôi rằng :

— Chiều nay mình làm sao thế ?

— Tôi hơi đau.

— Mình phải về nghỉ đi mới được.

Nàng nói câu ấy có giọng đùa-bỡn rất xứng-hợp với cái tính tinh-ranh và cái trí-khôn mẫn tuệ của nàng.

— Về đâu ?

— Về nhà mình.

— Mình phải biết tôi về nhà không thể ngủ được.

— Nếu vậy thì mình không nên đến đây làm nũng vì thấy một người đàn ông ngồi với tôi trong phòng này.

— Không, phải vì thế.

— Phải đấy. Tôi biết lắm, mà thế là mình khờ. Tan hát mình về nhà chỉ *Bay-đăng* mà chờ tôi gọi, nghe chưa ?

— Thì vâng. Nào tôi có được trái lời đâu ?

Nàng lại nói :

— Mình vẫn yêu tôi chứ ?

— Mình phải hỏi tôi à ?

— Mình có nhớ đến tôi không thế ?

— Nhớ cả ngày.

— Mình có biết rằng tôi sự tôi yêu mê mình thật hay không ? Hỏi chị *Bay-đăng* xem.

Mụ *Bay-đăng* rằng :

— A ! Thật là khó chịu.

— Giờ mình lại về chỗ mà ngồi. Bá-tước sắp về, không nên để hắn thấy mình đây.

— Sao vậy ?

— Vì trông thấy hắn, chắc mình chẳng vui lòng.

— Không. Nhưng nếu mình nói trước với tôi rằng mình muốn đến đây coi hát chiều hôm nay, thì tôi cũng gửi về phòng này cho mình được như hắn.

— Tiếc vì tôi không hỏi hắn đã mang đến, và xin đưa tôi đi xem. Mình đã biết rằng tôi không thể từ chối được, tôi chỉ có thể viết thơ cho mình để mình biết chỗ mà tìm tôi, mà chính tôi cũng muốn được sớm thấy mặt mình. Nhưng nếu mình cám cảnh tôi như thế, thì tôi xin nhờ lấy bài học này.

— Thật lỗi tôi, xin mình bỏ quá cho.

— Có thế chứ. Thôi, hãy ngoan ngoãn mà về chỗ, mà nhất là đừng có ghen tuông nữa nhé !

Nàng lại bỏn tôi, rồi tôi mới ra khỏi phòng ; ra đến ngoài tôi đi thì tôi gặp Bá-tước về. Tôi về chỗ ngồi. Ngẫm cho cùng, *Đơ G...* Bá tước ngồi trong phòng *Các-nương*, sự đó chẳng lấy gì làm lạ. Bá-tước biểu nàng một phòng coi hát, dưa nàng đi xem, đó là một sự rất tự-nhiên. Có một à nhân-tình như *Các-nương* thì tôi cũng phải đành lòng mà tùy theo thói tục của nàng vậy. Tuy vậy, chiều hôm ấy, tôi cũng không phải là không đau khổ. Tôi trông thấy mụ *Bay-đăng*, *Đơ G..* bá-tước và *Các-nương* trèo lên cỗ xe đứng chờ ngoài cửa thì tôi rất sầu thảm trong lòng mà bước chân đi. Ấy thế mà một khắc đồng hồ nữa, tôi đã ở nhà mụ *Bay-đăng*, mụ cũng vừa về.

CHƯƠNG THỨ XIII

Mụ *Bà đăng* nói với tôi rằng :

— Anh về gấu nhanh bằng chóng tôi.

Tôi nói bật ra rằng :

— Phải, *Các-nương* đâu ?

— Ở nhà.

— Có một mình thôi chớ ?

— Có bà tước *Đơ G. . .*

Tôi đi mạnh bước trong phòng khách. *Bay-đăng* hỏi :

— Ô hay ! anh làm sao thế ?

— Chị thử ngẫm xem có ngộ không thôi ! Tôi phải đứng đây mà chờ ông *Đơ-G* ở nhà *Các-nương* ra.

— Thì anh cũng không biết điên chết nào cả. Anh phải hiểu rằng *Các-nương* không thể tống bá-tước *Đơ G* đi được.

Ông *Đơ G. . .* ăn ở với nàng rất lâu, vẫn cho nàng thật nhiều tiền bạc ; bây giờ cũng vẫn cho-sếp cho

(Còn nữa).

Ai có giấy quốc-trái bất cứ năm nào, hay là giấy trái-phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chấm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì số không có chỗ bán, xin mời đến chấm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU

cẩn-bạch.

2058

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY nói số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2043 MẬU-THỊNH Minh cẩn.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngủ ỉnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải dưỡng, hoặc là đã khỏng chữa chắc bảo cả này hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 80 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đủ cái dạng, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÉS số 54 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì ít lắm khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12 f. 00

Độ từ 1$90 đến 2$00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ 0$70 đến 0$80

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ. . . . . 11 f. 50

Độ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bò) bổ huyết

Một lọ. . . . . 11 f. 40

Độ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, vì mùa hay thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng đắp chân cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÉS, 54 phố Paul Bert, Hanoi

Đáng khen thay ông Phẩm là người hảo tâm ít có, một mình bỏ ra mấy nghìn bạc mà làm việc công ích lớn lao như thế.

Trường ấy lại làm ở địa phận làng Nỗ-bạn là chỗ trung-tâm điểm, chứ không làm ở làng mình vì thấy địa thế ở làng ông là xã Giương-tảo nếu con trẻ bàng lông đến học thì khí xa cho nên ông xin phép quan trên và hỏi ý kiến trong hàng tổng lập ở xã Nỗ-bạn để tiện bao nhiêu trẻ trong mấy xã chung quanh ở đấy.

Vậy mong rằng trường ấy chóng được hoàn thành.

Gà quê ăn quẩn. — Bản quán tiếp được bài lai cảo sau này, vậy cứ nguyên văn đăng báo:

Vì bài của ông Văn-thế đăng trong báo T. B. số 1437 nhan đề là « Gà quê ăn quẩn » Trong bài lai cảo, đoạn trên ông khuyến khích về sự cải-lương trong làng Phương-canh (Từ-liêm) dưới ông chỉ trích mấy cái thói xấu của một vài nhà tai mặt kia đi khơi ra nhiều cái tệ tục khiến cho nhiều người oán trách v. v. . Sau khi ông đăng báo đến nay, tôi nghe thấy trong làng ta nhiều hạng người có ý nghi ngờ cho tôi viết bài ấy.

Vậy nay xin có mấy lời đăng đây để ai có ý nghi ngờ cho tôi thì nên xem cho kỹ mấy lời đáp lại sau này: Xưa nay tôi cũng vì lòng bác ái, vì dạ nhiệt thành, muốn cho dân-chính ngày một hay ra, nên thường cũng hay gửi bài đăng báo để cảnh tỉnh cho những kẻ làm càn mau mau tỉnh dậy, chứ kỳ thực tôi không có ác cảm với ai hết thảy! Cho nên tôi cứ công nhiên mà viết tên rõ ràng, không phải giấu diếm, còn như ông Văn thế đăng bài mà không đăng tên chắc ông không có ý sợ gì ai, vì hai chữ Văn-thế đó tức là biệm danh tên ông rồi, các ông cứ luận kỹ cũng đủ biết, việc gì phải nghi hoặc. Và ông Văn thế vì nói có không phải thì xin các ông trong cuộc cứ đáp lại, chứ lo chi.

Phương-khê, Ng-hữu-Kim lai cảo.

Của Thần nó cũng chẳng từ. — Tối thứ bảy mới rồi, đình làng Nhân-đạo (Mai-lĩnh, Thanh-oai), bị mất trộm một bộ thất sự (một cái đỉnh đồng khá vuông, cũng khá to, có chích chữ Nho: « *Nhân-đạo thôn, Nguyễn-tộc cung tiến* » và các đèn nến tùy tùng vào bộ đỉnh ấy).

Số là đỉnh ấy ở ngay bên cạnh đó, bốn bề bỏ lánh, tuy ông Từ đã cẩn thận khóa kỹ cả cửa trong cửa ngoài, nhưng nghe đâu quân trộm đêm vào nhét rẻ bẻ hết cả các khóa, rồi hãy cửa hậu cung vào mà lấy các đồ đạc nói trên kia. Ngoài các đồ đục lấy, nó lại lấy cả một cái trắp dựng sổ sách của làng nữa.

Hiện nay chánh phó tổng lý sở tại đương hết sức tầm-nã và cho người đi do thám các nơi, chắc quân trộm cũng khó lòng mà lấy trót được. Vậy các nơi thành thị thôn-thương, ai có mua đồ đồng thì phải cẩn thận. Nếu gặp đúa bán những đồ nói trên này thì nên giữ lại mà báo cho lý-trưởng làng bị trộm biết thì cũng là giúp cho người được một tay trong cơn truy nã kẻ gian phi vậy.

Có người đoán: quân trộm này chắc không phải là người xa lạ đâu đâu: phỉ là kẻ du thủ du thực thì là kẻ nghiện hút bạc cờ ở quanh miền ấy mà ra đó thôi. Cho nên vì tra xét ra được đám trộm này thì cũng là một cách đề-phòng được cả các đám trộm cắp khác ở quanh miền ấy đấy.

QUẢNG-YÊN

Danh-dự bội-tinh. — Ông Trần-xuân-Thiện phán-sự tòa Thương-chính lĩnh Quảng-yên mới được thưởng hàm-hàm biên-tu, nay lại được thưởng bội-tinh long nhì, thật là đích đáng, vì ông làm việc nhà nước đã hơn hai mươi năm nay, rất là cần mẫn. Vậy xin có lời mừng ông.

Chí, lai cảo.

HƯNG-YÊN

Hội làng Phùng-ủng. — Hôm 13 mới rồi làng Phù-ủng thuộc huyện Ân-thi lĩnh Hưng-yên vào đám. Làng ấy thờ ông Phạm-ngũ Lão là danh-tướng đời nhà Trần có đại-công với nước. Hôm hội người đi vẫn cảnh và lễ bái đông lắm.

Hôm ấy, quan sở tại là ông Ng-v-Thịnh cùng quan ấn lĩnh Hưng-yên cũng về dự hội. Hội năm nay vui về sầm sất hơn mọi năm lắm vì quan huyện Thịnh bắt tuần phòng rất nghiêm nhặt, cờ bạc lịnh-cấm, nên hội mới được vui vẻ mà không sinh ra những sự trộm cướp.

PHỦ-LÝ

Tiêu thất công thuế. — Mới đây tên Trình-văn-Cối, Phó-lý Châu cầu, đi thu thuế thổ trạch ở trong thành phố, được hơn trăm bạc, mang cả trốn đi mất. Song lười trời khó tránh, chẳng chóng thì chầy, rồi ra quan trên cũng nã tróc được, nên hắng cố ý tại đào, thì thân nhân tính sao chỗ ấy. Nghe đâu có nhiều nhà trong thành phố, nhất là những nhà đàn em cùng những nhà đàn bà đốt cứ biết nộp thuế mà không lấy phải lại, bảy giờ thị thật là tiền mất không còn bằng cớ chi mà nói được. Tên Phó lý này mấy bữa trước khi lấy tiền thuế công bỏ nhà đi trốn, con đi họp bữa rượu bị chúng ném bát vào mặt phải xe vào nhà thương. Chuyện đó đã nói trong một số báo trước, nhiều người chắc cũng chưa quên đâu.

Ấy cứ xem như tình tệ trong dân thôn ngày nay, thì việc cải lương phong tục há chẳng phải là một việc cần phải có hay sao?

Tiền ăn uống xa xỉ, quá khẩu thành tàn; tiền cờ bạc chơi bời, hại thân vô ích; sao bằng mang tiền đó mua phiếu quốc trái, công-lợi tư-lợi, hai đường vẹn hai.

VIỆC KINH-ĐÔ

Sở vườn Tịnh tâm. — Ngày 11 tháng giêng năm nay Hoàng-thượng đã sắc y như lời xin của bộ Binh về sự canh phòng và tu bổ trong vườn Tịnh-tâm đại lược như sau này:

Lời của Bộ tâu rằng: nguyên ở trong thành có sở Tịnh tâm, vốn xưa kia là nơi du lãm của Tiên-triều, sở ấy nay cây, cối, hồ, viên hãy còn cái thắng-khải như cũ. Năm Khải-định thứ ba vâng lệnh trên chuẩn giao cho phường Trung-hậu sở tại đó canh giữ, nhưng gần đây phường ấy không kham việc tu chỉnh nên sở ấy nghị một hoang vu Nam ngoái trong lúc tháng 9 tây Hộ-thành đã xin theo lời chuẩn lúc trước giao cho ty ấy phải lính canh giữ thời Hoàng-thượng đã chấp phê chuẩn y, nhưng hiện nay trong sở ấy cây cỏ um tùm, cầu đường hư đổ, lẫn nơi cần nên tu bổ, vậy bộ chúng tôi trù thương để lần lượt tu lý lại các nơi ấy cho được mười phần sạch sẽ, để lưu tồn cái cổ tích tráng lệ nơi Hoàng đô.

Ba nhà gặp vận đỏ. — Đêm hôm 12 Février vừa rồi, ở xóm Thọ lộc đối ngang với chợ Đông-ba đã xảy ra một cái hỏa-tai rất kịch liệt, cháy mất 3 cái nhà tranh rất lớn. May hôm ấy trời yên không có gió, cho nên mới khỏi lây đến những nhà khác ở xóm xít nơi ấy đông lắm và cũng có nhờ những người chạy đến chữa đã hết lòng cấp nạn cứu chẩn đắc lực, thiệt cũng là may lắm thay. Lụ thay mỗi khi nơi nào có cái hỏa tai thì hỏi ra cũng nói rằng lửa dậy, chẳng ai chịu lấy cái lỗi là vì vô ý để đèn lửa không hiệp cách mà phải sự rủi ro. Nói rằng lửa dậy đi thành đèn cho khỏi quan phạt, điều ấy rất là vô lý mà cứ làm cho người khác rắn giữ cái tế dị-đoan mê tín dới đời. Nay chỉ ưng mỗi khi nhà nào bị cháy thì bắt cứ là lửa dậy hay là vì vô ý đều phải phạt nặng cả, thời đã trừ được một cái tín dị-đoan mà lại giữ được nghiêm nhật không ai dám lười biếng mà sinh ra rải ro nữa.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Lễ tế quan thượng. — Quan thượng-thư lĩnh bản tỉnh toàn phủ là Đặng đại-nhơn từ khi để lị đến nay nhơn-dân đều cảm đức nhiều. Năm ngoái, ngài về làm lễ phẩn-huỳnh trở ra được ít lúc thì ngài lâm bệnh, xin phép ra nhà thương Huế điều dưỡng, song số mạng tại trời, biết sao cho được; qua đến 26 tháng chạp nghe được hung tin của ngài, thì người trong bản tỉnh ai nấy đều thương tiếc, Mồm 29 tháng chạp trong tỉnh có làm lễ rất trọng thể để vọng tế ngài. Quan Công sứ, qui-quan, Nam quan và tòa-thuộc tỉnh-thuộc đều đến dự lễ; quan Công-sứ có làm một bài văn điếu ngài còn các quan đến dự tế, ai nấy thảy đều rơi lụy.

CHÁNH-PHỦ TOÀN-QUYỀN ĐÔNG-PHÁP

Phát-hành 123.600 trái-phiếu, giá mỗi trái-phiếu là **50 đồng bạc**

CÓ RÚT SỐ, TRÚNG ĐƯỢC TIỀN

CHẮC LÀM LÀ TRONG BA MƯƠI NĂM SẼ HOÀN LẠI HẾT

GIÁ TIỀN PHÁT HÀNH MỖI PHIẾU LÀ 50 ĐỒNG

Cả 123.600 trái-phiếu mỗi năm đều được dự bốn kỳ rút số. Mỗi kỳ rút số có những số được lĩnh tiền như sau này:

Kỳ rút số ngày 1er Juin và ngày 1er Décembre	
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**10.000 đồng**
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**1.000 đồng**
12 trái phiếu được hoàn lại bằng	**500 đồng**
1.016 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**100 đồng**
Kỳ rút số ngày 1er Mars và ngày 1er Septembre	
4 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**1.000 đồng**
26 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**500 đồng**
1.000 trái-phiếu được hoàn lại bằng	**100 đồng**

Như vậy mỗi năm cả thảy có 4.120 trái-phiếu được hoàn lại bằng 471.200 đồng bạc mà trong số tiền hoàn lại ấy, có 2 lô là 10.000 đồng, 10 lô là 1.000 đồng và 76 lô 500 đồng.

Kỳ rút số thứ nhất định vào ngày 1er Juin 1922

Những trái-phiếu trúng số, thì ngày 15 tháng tới sau ngày rút số được lĩnh tiền, mà số tiền ấy phải trừ tiền thuế theo như lệ thường còn bao nhiêu thì lĩnh tại các ngân-khố ở Đông-pháp.

Tiền mua trái-phiếu sẽ nhận từ ngày **5 đến ngày 25 Mars 1922** *tại tất cả các ngân-khố Đông pháp, tại các phòng giấy bưu-chính cụ thể, và tại tất cả các chi điểm của nhà Đại-pháp Hối-lý ngân-hàng, không phải mất thêm phí tổn gì cả, mà cũng không có hạn chế số tiền nhận đến bao nhiêu là cùng. Song các sở bưu-chính chỉ được thu số tiền mua phiếu đến bằng hay là kém giá tiền 10 phiếu mà thôi.*

Chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp được quyền giảm bớt số phiếu đến mua.

Mua 10 trái-phiếu hay ít hơn 10 trái-phiếu thì phải nộp tiền ngay tức số; còn những số trái-phiếu mua ngoài chỉ số mười phiếu, thì lúc đến mua phiếu phải nộp một phần chia ngắn tiền, nghĩa là mỗi một phiếu phải nộp ngay 10 đồng, còn thiếu lại bao nhiêu thì chậm lắm là lúc nhận giấy trái-đơn nhất định phải nộp nốt.

Những trái đơn nhất định sẽ giao cho các nhà mua phiếu ngay lúc hết hạn mua phiếu và trước ngày rút số kỳ đầu.

QUẢNG-TRỊ

Xe-điện đón khách. — Mới rồi mấy chủ xe-điện đón khách đường Đông-hà ra Vinh tranh nhau kịch liệt lắm: Lắm khi đến nỗi đứng vỡ mà hành khách cũng bận bịu quá. Kể như giá mỗi người từ Đông-hà ra Vinh mà chỉ có 6 p. tưởng đã rẻ quá rồi, mà mấy chủ xe tranh nhau đến nỗi hạ xuống chỉ có 3 p.

Hạ giá 3 p. thì rẻ quá, ai mà lại không đi xe-điện, cho nên mấy hôm ấy xe điện chật ép, hết chỗ thở.

Nay xem chỉ hai bên đã khu xử với nhau êm rồi, cho nên giá xe-điện lại lấy 6 p. như cũ.

Chơi xuân. — Nói là chơi xuân e không đúng, vì không phải nhân gặp tiết xuân đến làm mà chơi hoa, chơi cảnh, chơi non thấy nên mới gọi là chơi xuân đâu, song nhân nhiều là dâm đầu vào sòng bạc cũng gọi là chơi xuân. Nhưng có một điều khá mừng là mấy năm trước cơm thua gạo kém mà bạc sòng nào cũng to, mà năm nay cơm hơn gạo khá, trong các chốn thôn-quê việc cờ bạc không phồn thịnh như các năm.

BÌNH-ĐỊNH

Quan Công-sứ Dupuy thượng trình về qui quốc. — Đúng chín giờ rưỡi sớm 11 Février thì quan công-sứ Dupuy lên xe ô-tô riêng đi đường bộ vào Saigon để đáp tàu về qui quốc.

Lúc xe vừa ra khỏi dinh, có đạo lính khố xanh bồng súng chào cáng-thời kèn đưa.

Khắp bản tỉnh xin chúc ngài cùng qui quyến thượng lộ bình an.

(Xem trang thứ tư).

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bịnh của bản-hiệu đến khi nể mua lấy mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mua đem ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tha rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

NHÀ BA MÙI

Số giấy nói 323

Nhà ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cẩn-bạch

230 Quản-lý, M. Tạ-duy-Miễn

NHÀ ĐỂ HÀNG ĐỒNG

70, Phố Hàng Đồng, Hanoi

Nhà Đ. quan Docteur PAUCOT có 40 buồng sạch sẽ, tỉnh mạo, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tôn, có người hầu hạ nước nôi, giặt giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước uống, cỏi, và có lễ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes để tử chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đẻ ở nhà cũng được.

Ai bằng hayết, tiền bần, hayết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chỗ cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10$00**

Mỗi bà một buồng, 15 ngày. **15.00**

Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

3557

BÁN NHÀ

Bán bảy dãy nhà, tất cả 44 gian, có gác và không gác, gian nào cũng có đèn máy.

Hỏi tại số 47, phố cửa Đông (Avenue du Général Bichot Hanoi).

3219 A

寶 NAM-BẢO 南

16, Phố hàng Đào, Hanoi

Bản-hiệu tìm đủ vàng bạc đồ các kiểu, trống trót sinh-nhật, hợp thời-nghi.

Ấn vàng điếp « Vinh-thinh-Long-ấn giấy đoo thá-ngà, tim tiêm và kim-khánh (kiểu Kinh và kiểu Bắc.)

Ấn các thứ mới-đá theo đủ làm nhẫn.

Ai giờ cũng làm vàng đồng tuổi, đồng cân và đồng toàn hạo tiền.

Nhẫn hiệu chắc-chắn, cốt lấy sự tín-cẩn làm gốc.

Ai giờ cũng có nhiều tay thợ thực giỏi để làm hàng hầu các qui-khách mười đặt lối riêng.

Bản-hiệu mới có lĩnh 1922 ở Pháp gửi sang đủ từng mẫu qui-khách đến mua hàng.

2043

PRIOR

Rượu sâm-banh tột hạng

Nó là Vua các thứ rượu có bọt, mà lại là một thứ rượu có bọt của Vua dùng.

Société Française des Vins Mousseux Naturels

Ông G. BERCK, làm Đại-lý ở Hanoi.

Phàm các nhà có bàn đồ ăn uống là có lĩnh bán thứ rượu này.

CÁC CUỘC ĐI XEM

觀 SÀI-KHIÊN 柴

Tối thứ ba:

VÂN, NGUYỆT TIÊN DUYÊN

Tích này là một tấn hài kịch, mấy anh sợ vợ lập hội rất buồn cười.

Tối thứ tư:

HOÀNG LONG ỨNG MỘNG

Nàng Phúc-Hiệu chỉ vì một giấc mộng mà sinh ra nhiều cảnh ngộ nên thơ.

Sắp diễn: Trong tuần lễ này sẽ diễn tích « CÂY CỎ LÀM CHỨNG » vì bận hát thuộc cả rồi.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 22 đến thứ ba 28 Février 1922

Ba buổi hát ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

Tích « NGƯỜI BA MẶT »

Hồi thứ 11

« JEAN - CLAUDE »

FANNY LEAR

Bi-kịch giải 4 hồi của MM. Helhac và Halevy

Có M. Jean Manoussi soạn cảnh

Chủ - nhật sau — sẽ chiếu tích

« SAC DE ROME »

Rất hay và rất đẹp

THEATRE MUNICIPAL

Rạp hát Tây lớn

Phường DELAMERCIE hát năm thứ 2

Thứ ba 21 Février 1922

sẽ diễn tích

LA VÉRITÉ TOUTE NUE

Hài-kịch giải 3 hồi của M. Caillavet soạn

Tích này đã nổi tiếng ở rạp hát Michel thành Paris.

Do VN Bui Quang Chieu Patrol by ISI-CIA, Ngo Dinh Diem Library, Vietnam Archive Collection, Quan Ven Duong. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tiết trời. — Từ hôm 10 Février trời đã đỡ vét sạch mấy mù, thảo quang đã tỏ rạng; thảo mộc tươi cười mừng chào vừng Thái-dương.

Ngọn gió nồm đã khởi sự phất phơ nhành lá. Vậy từ nay hoa mãn trở sinh, bông trái mới thi nhau sanh trưởng.

Mà bệnh thiên thời có bỏ thịnh!!!

Ai được ai thua. — Hôm 8 Février đây có mấy tên lính trạm Qui-nhơn, đầy một cái xe công-vận lên Bình định.

Lúc vừa tới đầy phố Qui-nhơn thì gặp bọn khách trú đang rước đèn, bọn trạm cũng cứ việc đẩy xe đi giữa đàng không chịu tránh, còn bọn khách thì cũng ỷ mình có kỳ lân thiên cẩu, cũng có phép sở Cảm cho, bèn ra oai thịnh nộ bảo phải tránh đường cho ông thiên-cẩu đi!

Vì bảy nhiêu chuyện mà bọn khách đã hòa nhau ẩu đả phu trạm, làm ồn cả hàng phố, linh phủ lít bắt giải ngay lưỡng bọn tới Cò. Ông Cảm coi không điều chi quan hệ, thì phạt sơ bọn khách rồi cho về mà nghinh thiên, còn bọn trạm thì cứ lo chạy công văn kẻo trễ.

Rằm tháng giêng. — Mới xong cái tết, rồi lại tiếp cái rằm! Lễ nầy thiên hạ sắm hương mua giấy cũng thật nhiều: cúng ở nhà rồi lại ra cúng chùa, cúng miếu, cúng đình.

Những là xin xăm, chấm quẻ, vẽ bùa cả đêm 14, trót cả ngày rằm, những chùa những đình bằng thầy lắm cô, lắm bà, lắm thầy, lắm cậu, chen nhau vào đứng lễ.

Ai xin đặng cân quẻ bài xăm thì đem ra tìm thầy bàn đoán, cho rõ cái vận mệnh mình trong năm làm sao. Được cân tốt thì mừng mừng, sướng sướng, bị cân bất hạnh thì chán ngán buồn rầu.

Ở thành phố Qui-nhơn đây có chùa ông chùa bà là thiên hạ tín ngưỡng hơn hết.

Mắc đèn điện rẻ tiền

Hiệu QUẢNG-HƯNG LONG Hanoi có lời kính trình các quí khách được biết: khi nào muốn mắc đèn điện lấy, hay là chuông gọi, mà được rẻ tiền, thời xin mời đến Bản-hiệu.

Bản-hiệu mới buôn ở Đại-pháp sang đủ các thức đồ các ngài dùng về việc mắc đèn điện và chuông gọi trong nhà.

2076

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi

(*Phố Bờ-hồ, số nhà 45*)

2078

LỆ MUA BÁO

Xin nhắn lại để các ngài được báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy ai lấy giá ông nào mà thì gởi tiền cho nấy, kẻ không có tiền gởi thời giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ đầu hoặc mùng một tháng tây trở-lên mà

CAFÉ. RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 10 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe Ô-TÔ cho các qui-khách đi giờ, hoặc đi các tỉnh

Giấy nói số: 280 — hoặc số: 150

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2080

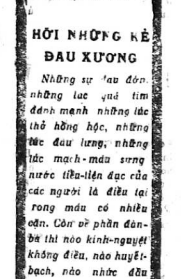
HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lạc quẻ tim đánh mạnh, những lúc thở hổng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng nước tiểu-tiện đục của các người là điều tại trong máu có nhiều uận. Còn về phần đàn-bà thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu, cũng vì một cớ ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất lại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc lao, lở và các chứng mà bệnh Giang mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI
NHÀ
CUIONEAUD FRERES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2081

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỜ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chẳng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán nẩm nết lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chỗ, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đanghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên coi ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ty, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Buông Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-ha gare. 2012

NHÀ MÁY ÉP DẦU

DÁNH GIẤY THÉP HUILERIE HANOI

ĐINH-XUÂN-MAI

GIẤY NÓI 324

CÔNG-TY

Phố Đường Mới, số nhà 3, Hanoi

(Gần nhà thương chữa mắt)

Có bán đủ các thứ dầu Annam, các thứ khô dầu để bón ruộng; Giá phải chăng, dầu thực trồng sạch.

Lại có mua cả các thứ hạt dầu.

3014

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ bột vun lúa, giống mầu, rất tốt, Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất rẻ và được gấp hai, gấp ba.

Hội chúng tôi tỉnh nào cũng có người đứng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn hỏi ban gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau nầy, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong

23 $ 00 một tấn PH. 19/21. Thứ bột để vun ruộng chua.

32 . Có một tấn PH. S Thứ bột nầy thông dụng cả ruộng chua, ruộng ngọt 2035

BẠCH-THÁI-BƯỞI

CÔNG-TY

HANG TAU SÔNG BIỂN

TÀU CHẠY PHIÊN khắp các ngọn sông Bắc-kỳ:
TÀU CHẠY VEN BIỂN Bắc-kỳ và Trung-kỳ:
TÀU CHỞ THUÊ cả chuyến:
TÀU HẢI THUYỀN và sà-lan:

Bán-lẻ cũng có bao cả hàng hóa xuất-cảng nhập-cảng

Ai cần điều gì xin hỏi tổng-cục tại Haiphong và các phân-ty tại Nam-định, Hanoi, Tuyên-quang, Việt-trì và Bến-thủy 2005

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUMON R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo luật mới « Muốn dùng thuốc nấp phải nói cho quan Bào-chế người Pháp thì mấy cô lãi mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
4 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu, bổ thần-kinh, mỗi một không thuốc tiêm việc gì; dùng thuốc nấp hay lắm!

Máy thử bâu-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *lắc-cô,sổ-mũi.*
Thuốc lạo chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blennorrhéides nầu. Bắt-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc nầy đã chữa được số rất người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay lẻ khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau ngang, gió cơn, uống thuốc nầy đỡ mau nếu lấy lại mau lắt trong mình đã bao lâu.

BÔ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ TRÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

BÔ MÔ-SÉ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
và giấy ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai lắt lắt mới hay cũ. Dùng thuốc nầy rồi thì nên uống thuốc nầy cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc nầy thì mầy chắc khỏi hẳn, được! Thuốc nầy rất hay, rất quí; ai chẳng hợi gì đến sự sinh dục, lợi bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc nầy trong một chừng thì nên mua mỗi chai lớn 1/2 litre. Giá là 7 $ 50 một chai.

No 8

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Nói xong, truyền cho người nhà dọn tiệc. *Lưu-khuê-bích* nghĩ thầm: trước khi chưa bẩm, nuột tấm còn đang hồi rối, chi bằng đợi khi bẩm xong thì ăn uống mới được vui lòng, liền nói:

— Chàng con phụng mệnh đến thi bẩm, chưa song cuộc thi bẩm, không dám uống rượu.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa cũng nói:

— Xin đại-nhân hãy cho thi bẩm trước đã.

Mạnh-sĩ-nguyên nói:

— Nếu vậy thì mời hai công tử ngồi, để tôi trở vào chốn hoa viên, bảo người nhà sửa soạn.

Nói xong, lại bảo *Mạnh-gia-linh* ngồi đấy tiếp hai công-tử, rồi trở vào nhà trong sai một đứa thư đồng theo hầu *Hàn* phu-nhân lên ngồi ở trên *Xuân-minh-lâu* để trở rõ hai công tử cho phu-nhân xem mặt. Lại vào chốn hoa-viên, bảo người nhà treo sẵn một đồng liễn cỗ và một chiếc áo bào lên trên cành cây. *Hàn* phu-nhân sai một đứa nữ-tỳ đi gọi *Phương-thị* lên *Xuân-minh-lâu* để cùng xem cuộc thi bẩn.

Phương-thị vào rủ *Mạnh lệ-quân* và bảo rằng:

— Việc này là một việc chung-thân đại-sự của cô-nương, vậy hôm nay cô-nương cũng nên cùng tôi ra xem mới phải.

Mạnh-lệ-quân nghe nói mặt đỏ bừng lên, nghĩ thầm: chị ta cũng khéo bỡn cợt mà lại bảo ta ra xem. *Tô-đình-tuyết* nghĩ thầm: ta vẫn ước ao được cùng *Mạnh* liều thư cùng lấy một chồng, vậy ta nên ra xem một chút. *Tô-đình-tuyết* nghĩ như vậy mới cười mà bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng:

—Tiểu thư e-nệ không muốn ra xem để tôi xin ra xem thay. Con mắt tôi đây trông người cũng sành lắm, quyết không đến nỗi lắm.

Phương-thị và *Tô-đình-tuyết* đến chốn hoa viên, trèo lên *Xuân-minh-lâu*, cùng *Hàn* phu-nhân ngồi ở trong rèm. Đứa thư-đồng mách với phu nhân rằng:

—Lúc nãy bẩm thấy người mặc áo đỏ, tức là *Lưu* công tử; người mặc áo xanh, tức là *Hoàng-phủ* công-tử.

Các nữ-tỳ đều đứng ở phía ngoài rèm, tựa vào bao-lan mà xem. *Mạnh-sĩ-nguyên* xếp-đặt đâu đấy, rồi sai người nhà vào mời hai công-tử. Hai công-tử theo *Mạnh-gia linh* vào chốn hoa-viên đi qua *Xuân minh-lâu*, trông thấy nữ-tỳ đứng nhiều, biết là gia-quyến nhà họ *Mạnh* ngồi ở trên lầu để đợi xem mặt, hai công-tử đều giữ ý-tứ, cứ ung-dung mà đi qua. Đứa thư-đồng ở trên lầu đã trỏ cho *Hàn* phu-nhân xem mặt hai công tử. *Tô-đình-tuyết* đã có ý riêng, cho nên lại càng xem kỹ lắm, sẽ nói với *Phương thị* rằng:

— Nực cười cho lão-già (trỏ *Mạnh-sĩ Nguyên*) ta hôm trước nói chuyện bảo hai công tử tài mạo phảng-phất giống nhau, cớ như ý tôi thiển nghĩ thì thật khác nhau một trời một vực. *Lưu* công-tử dầu mặt trắng môi son, nhưng vẫn có khí dung-lục; còn *Hoàng-phủ* công-tử nét mặt nở-nang phúc-hậu, thật là cái tướng đại-phú-quí. Nếu đẹp duyên cùng tiểu-thư thì tối đôi biết dường nào!

Phương-thị cười mà rằng:

— Nếu vậy thì cô nương thật là một người có con mắt tinh đời, hợp ý kiến với tôi lắm!"

Mạnh-sĩ-nguyên cười mà bảo hai công tử rằng:

—Bây giờ xin hai công-tử tỏ tài « Thần tiễn » cho coi.

Lưu khuê-bích ngầnh lại bảo *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* rằng:

—Lịnh-đường (trỏ *Hoàng-phủ kính*) làm đến cực phẩm đại-thần thì đệ đây nên nhường ngõ-huynh bắn trước là phải.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nói:

—Ngõ huynh dạy lắm! Lệnh-đường (trỏ *Lưu-thiệp*) nguyên là quốc-trượng, lại là một vị hầu-tước. Vậy ngõ-huynh lại hơn hai đệ, thì thì ngõ-huynh nên bắn trước, chớ nên từ chối.

Lưu-khuê-bích nghĩ thầm: thân-phụ ta là quốc trượng thì ta bắn trước là phải liền nói:

— Nếu vậy thì ta xin vâng mệnh.

Nói xong toan bước vào trường bắn. *Mạnh-sĩ nguyên* ngăn lại mà bảo rằng:

— Khoan đã! để lão phu đây mừng 3 chén rượu đã, rồi sau sẽ bắn.

Nói xong gọi người nhà đưa bồ rượu, cầm rột một chén trao cho *Lưu-khuê-bích*, *Lưu-khuê-bích* cầm lấy uống cạn, uống luôn 3 chén, rồi ung-dung bước vào trường bắn, tay tả cầm cung, tay hữu rút tên, bắn thẳng một phát, giả-thưng reo rắm lên thì mũi tên ấy đã trúng ở trên cành liễu.

Khi trước *Tô-đình-tuyết* thấy *Lưu khuê-bích*, vào bắn trước, lắm-nhẩm khấn trời mông cho 3 phát tên của *Lưu-khuê-bích* đều không trúng, mà 3 phát tên của *Hoàng phủ-thiếu-hoa* đều trúng cả, để khỏi lỡ cái việc chung-thân của mình sau thấy *Lưu-khuê-bích* phát thứ nhất bắn trúng, giật mình kinh sợ, liền đứng ở trong rèm mà nhìn kỹ ra.

Lưu-khuê-bích trúng phát thứ nhất, đã được yên lòng, lại rút luôn mũi tên nữa mà bắn thẳng vào lỗ đồng tiền treo ở trên cành. Quả-nhiên phát ấy lại trúng. *Lưu-khuê-bích* thấy hai phát đã trúng rồi, nghĩ thầm: còn phát thứ 3 này thì chắc thế nào cũng phải trúng nốt.

Tô-đình-tuyết thấy *Lưu khuê-bích* đã trúng được hai phát rồi, trong lòng bối-rối, chỉ lo hễ hắn trúng luôn phát nữa thì sự nhân duyên của *Mạnh* tiêu-thư và ta đây thật đã sai lầm. Trong khi luống-cuống, thảnh ra chẳng quản chi nữa, liều bước ra ngoài rèm đứng nhìn.

Lưu-khuê-bích đang giơ tay rút mũi tên thứ ba, bỗng thấy *Tô-đình-tuyết* ở trong rèm bước ra, mặt hoa mày liễu, xinh đẹp lạ thường, lại thổng lộ chỉnh *Mạnh-lệ-quân* đấy. Trong lòng nghĩ thầm: chắc *Mạnh* tiêu-thư thấy ta đã trúng được hai phát tên rồi, cho nên không thể nhịn được, mà phải bước ra để xem mặt ta đó.

Lưu-khuê bích đang hớn-hở vui cười, chẳng ngờ phát tên thứ ba, vừa đến nửa chừng thì rơi xuống đất làm cho bẵn phải tái mét mặt đi. Lại sợ *Mạnh-sĩ-nguyên* chê cười, mới chạy lại xin lỗi mà rằng:

— Con quả vô-tài, đến nỗi lỡ tay mà khiến phát tên thứ ba này nửa chừng phải rơi xuống đất, thật lấy làm hổ-thẹn.

Mạnh-sĩ-nguyên kiêm lời yên ủi mà rằng:

— Xem hai phát tên trước, đã biết cái tài của công-tử rồi. Phát tên thứ ba này, nếu không lỡ tay thì chắc cũng trúng cả.

Mạnh-gia-linh bảo *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* rằng:

— Bây giờ đến lượt *Hoàng-phủ* công-tử thì thôi.

Nguyên *Hoàng phủ thiếu-hoa* bấy giờ cũng trông thấy *Tô-đình-tuyết*, nhưng đoán chắc là không phải *Mạnh* tiêu thư, vì *Mạnh* lên thư khi nào lại chịu ra đứng tại đấy. Khi thấy *Mạnh-gia-linh* giục, mới đứng dậy mà đáp rằng:

— Tiểu-đệ đây khó lòng đã khỏi đo trò.

Mạnh-sĩ-nguyên lại rót 3 chén rượu mà chúc cho *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* được bách phát bách trúng. . .

(Còn nữa).

Gérant: TRẦN-VĂN-HIỆN

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-VĨNH